

מקומו של מכון התערוכות המרכזי במערך ההזנה לרפת

כתריאל תבורי, אפיקים

יחידות ההובלה הגדולות יחסית לשימוש יומי מצומצם ומלאי גדול הגורר עמו ריבית ופחת מוגברים!

התשובה לשאלת מקומו של המכון המרכזי בהספקת מזון מרוכז למשק נעוצה, לדעתי, במידת הגמישות שיכולים אנשי מכוני התערוכות לגלות כלפי מיגוון הדרישות המתבקש למנות הבקר במשקם.

ההצדקה העיקרית לשימוש בחומרי גלם **לצורכי חישוב** היא כדי לתת ביטוי למיגוון הדרישות לאנרגיה וחלבון כאשר על מכון התערוכות להתמודד בהספקתם. בדוגמא שלפנינו לפי חשבוני תערוכות לקבוצה א' המכילה: 18% חלבון, 1.65 אנרגיה נטו או 2.8 אנרגיה מטבולית; לקבוצה ב': 15.5% חלבון, 1.58 אנרגיה נטו או 2.68 אנרגיה מטבולית לק"ג.

אם שילוב המוצרים אשר מספק המכון אינו מאפשר מילוין של דרישות אלו במחיר דומה למחיר הריאלי במשק, סביר להניח שהמנה בכללותה תתיקר ככל שרוב המרחק בין הרצוי למצוי.

בנושא גיוון התערוכות ומספרן ראוי להזכיר **שכמויות** המזון המרוכז שמספקים מכוני התערוכות המרכזיים לבקר לחלב מהווים כ-50% מהיקף יצורם השנתי, בעוד **שמספר** התערוכות מהווה רק כ-15% ממספרם! אנו יכולים לתאר לעצמנו איזו שאלות היו שואלים מגדלי הפטמים או ההודים, אילו מכון התערוכות היה מוכן לספק להם רק תערוכות המיועדת למטילות.

כאשר תנתן תשובה מתאימה לגורם גמישות המוצרים, ואם נתרכז רק בעלויות הייצור תוך **הבנת** היתרונות והחסרונות לגודל המכון המרכזי לעומת זה האפשרי במשק, אני מניח שההפרש המחושב במחיר ההזנה לבקר בין שתי האלטרנטיבות ימצא כגורם שולי במערכת השיקולים של רכז הרפת המודרני.

ובאשר לצורת ניהול הוויכוח: חסרונו העיקרי

מקריאת מאמרו של עופר קרול והדגשים שהושמו בו (כולל התשובה לרותי אשכנזי מאמבר) ב"משק הבקר והחלב" 5-153, "גן שדה ומשק" ספט. אוקט., התקבל הרושם שההזולה בהזנה לעדר שבדוגמה היא תוצאה מהפסקת השימוש בתערוכות ממכון מרכזי ושימוש בחומרי גלם כתחליף. רושם זה מוטעה הוא לעניות דעתי, ויש בו משום הפנית תשומת הלב מהגורמים העיקריים שתורמו להזולה המסיבית בתחשיב לעומת המצב הקודם.

א. בחינת הדוגמא המובאת מעמידה אותנו בפני התרשמות ראשונה ששתי האלטרנטיבות לא נבחנו בהתאם לאותן מגבלות תכנוניות (כלל מוסכם לגבי טכניקה של בחינת אלטרנטיבות). לפי כך אני רואה את הגורם העיקרי ליצירת ההפרש הגדול בעלות ההזנה כנובע מפגם טכני של דרך הבדיקה, כלומר: שינוי איכותי וכמותי בדרישות לחומר יבש, אנרגיה, חלבון, מינרלים וויטמינים תוך פתיחת אופציות לשימוש בחומרים כמו קש (לגבוהות תנובה), גרעיני כותנה, מספר תערוכות ופסולות (שאין להבין מדוע לא השתמשו בהם עד כה), אלא כאזלת יד ממשקית ולא כיתרון הנובע בלעדית מהשימוש בעגלה מערבלת ומרכז מזון!

ב. לאחר עיון מעמיק יותר בנתונים, יש מקום לתמוה על תחשיבים לא מדויקים וחסכונם של עלויות ההשקעה בהקמת מרכז המזון לצורך הספקת הכמויות הדרושות בתיכנון, כמו: הגדלת בורות התחמיץ מ-650 טון ל-1,200 טון, מתבנים לשחת וקש מ-210 טון ל-280 טון, חוסר אמצעי שינוע לגרעינים ועוד.

ג. בנושא העלויות הנלוות: פחת חומרים, ריבית על מלאים, גודל מלאים והוצאות שוטפות אחרות – תחום זה נמצא מעבר לגבול של "הנחות". ראוי ואפשר לערוך בדיקה מקצועית מוסמכת של הנושא בהתאם למספר רמות ממשק צפויות. לפחות לגבי הסויה היקרה, יש להבין שהמלאי המינימלי האפשרי במקרה הנדון הוא בתחום של חודשים בשל

נעוץ באי הסכמה הדדית בדבר היתרונות והחסרונות היחסיים של המכון המרכזי בהשוואה למרכז מזון לגבי עלויות ואפשרויות טכנולוגיות. אי הסכמה זאת מעמידה לא פעם את צורת הוויכוח כדו־שיח קולני בין חרשים, כאשר כל צד טוען את טיעונו תוך התעלמות ופסילת טיעוני הצד שכנגד, והרפתנים מתבקשים להשתכנע שאם יפסיקו את השימוש במוצרי המכון שהם שותפים בו, צפוי להם **ריווח** או הפסד של מאות אלפי לירות בשנה.

תשובה לכתריאל תבורי

עופר קרול מסר לפירסום ב"משק הבקר והחלב" העתק מכתבו לכתריאל תבורי בתשובה לרשימתו המתפרסמת לעיל – "מקומו של מכון התערובות המרכזי במערך ההזנה ברפת". להלן תוכן מכתבו של עופר קרול.

המערכת

לכתריאל שלום רב!

אני שמח שרשימתי בנושא מרכז המזון (מרכז ההזנה) קידמה את בדיקת הנושא ולו זו בלבד, דייני!

אני מציין בצער שעדיין יש גורמים המנסים למנוע ו/או לצמצם את הבדיקות המפורטות יותר.

אין לי ויכוח אתך ועם עצמי, שעצם הגדלת הגמישות במכונים או בכל מקום אחר הינה מטרה חיובית ביותר וזוהי הדרך הנכונה. אלא שלצערי, עקב חוסר הגמישות אשר בעבר היתה רבה מאשר היום, נדחפו משקים רבים להוצאות מיותרות כפי שנראה אולי היום. אבל יש להניח כי כדי לקדם את הנושא לא היתה להם ברירה בעבר. אילו השקפתנו בנושא הגמישות התקבלה כמה שנים מוקדם יותר, היה להערכתנו היום כל המבנה שונה לגמרי ואולי היה ניצול מלא של הטכנולוגיה המתקדמת האפשרית במכונים המרכזיים.

אין סתירה בין מרכז המזון המשקי לבין המרכזי והם חייבים להשלים אחד את השני, כאשר המכון המרכזי הוא חלק ממרכז המזון. הדברים אמורים בעיקר לגבי חומרים הדורשים טיפול ואלה המצויים בצמצום, ובודאי ביחס

לשמירת טיב והקפדה על אמינות החומרים המסופקים על ידי היצרנים השונים וממקורות שונים. ולעצם הענין. אני משוכנע מעל לכל ספק, שהדרך הטובה ביותר היא אילו כל חומר אשר יכול – יגיע ישירות למשק. בעית האיחסון? מאחסנים בשני המקומות (ולפי המצב בארץ לצערי איחסון זה בינתים רק "רוח"). והשאלה היא רק איפה מאחסנים? באיזה חלק של מרכז המזון? זה שעל יד הרפת או זה שבמכון המרכזי? חלק מהבילבול וההחלטות השונות באזורים או במשקים השונים נובע, לדעתי, ממערכות התמחיר (אשר לי כהדיוט אינן ברורות כלל), השונות במכונים השונים. אולי תוכל להסביר לי כיצד גרעיני תירס גרוסים מאותה אונייה מקבלים בשער המפעל מחיר גבוה ב־140 ל"י לטון במפעל מרכזי אחד לעומת השני. זו השוואה פשוטה. (אבל כאמור לא מובנת לעומת

ההשוואה של תערובות שוות אנרגיה וחלבון.

אני מקווה שדיון ענייני והסרת חלק ממעטה הסודיות יקדמו את הענין לטובת כולנו.

בברכה,

עופר קרול

